

Анг. № 10

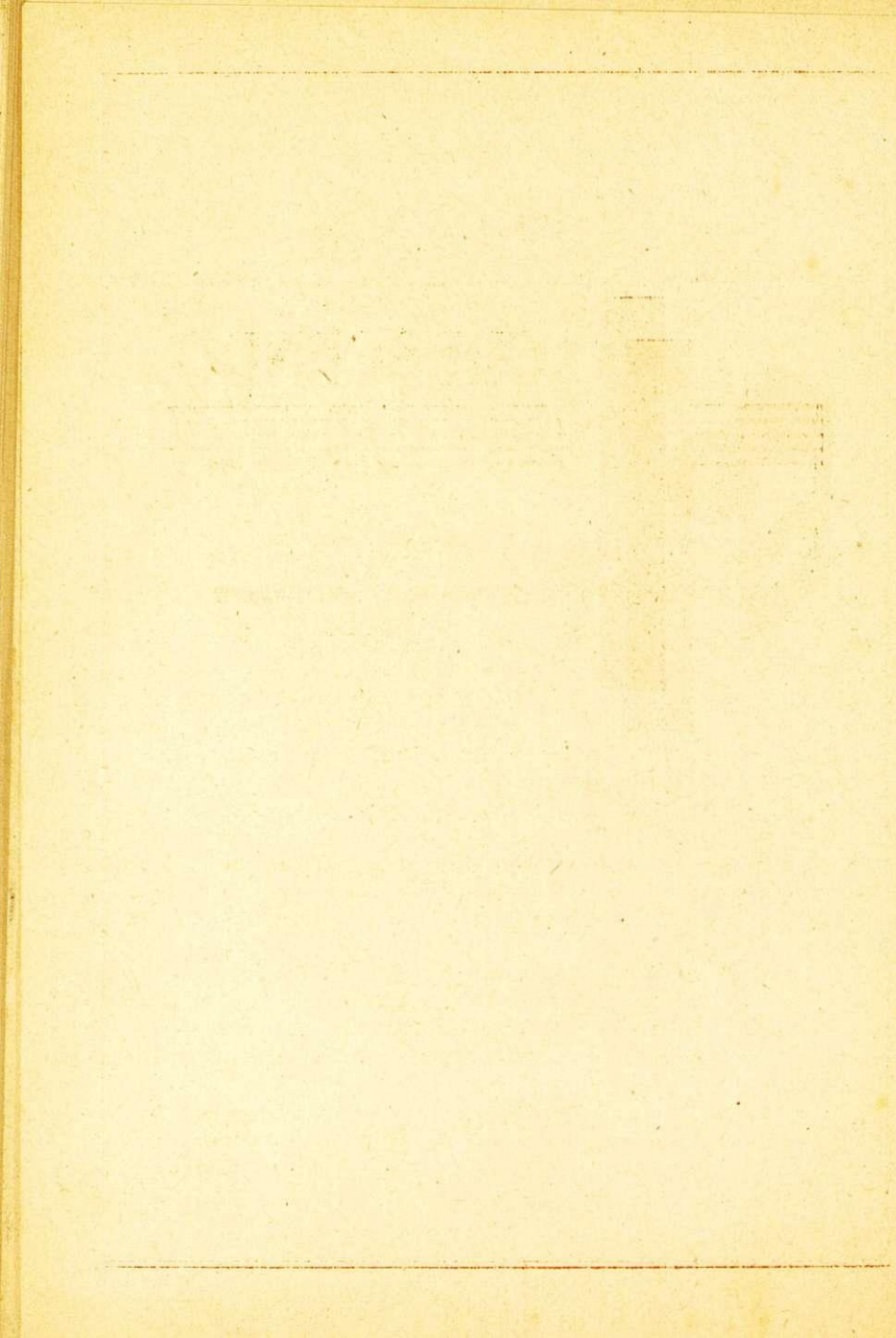
2246

3

CRESCENDO

CRESCENDO

ИЗДАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
ПРИ РАДИО ВАРНА

Год. първа

17 декемврий 1945 г.

уредник: АНДРЕЙ АНДРЕЕВ

Брой трети

МУЗИКАЛНИ ФОРМИ

Под музикална форма се разбира, изобщо, нареждането на музикалните теми, планът на тяхното свързване и развитие през течение на една част и слобяването на отделните части в едно цяло, от което музикалното творение получава един характерен външен белег и вид. Формата е, следователно, едно обозначение на плана на построението и на разните средства — привеждане в единство на тия средства — на материала, от който е изградено музикалното творение. Чрез формата, творящият музикант организира архитектурически музикалния материал. В своята цялост, формата е в зависимост от взаимодействието между творящия музикант и обществените условия.

Музикалните форми биват най-различни. Те са прости и сложни. По-важни са: песен, ария, речитатив, ода, химн, хорал, хор, танц, марш, рондо, сюита, серенада, соната, концерт, балет, камерна музика, симфония, симфонична поема, оратория, опера и др.

Музикалните форми са се развили постепенно. Тяхното пълно оформяване и довеждането им до яснота и определеност е в епохата на класицизма и в музиката на новото време.

История на симфоничния оркестър

В театъра на древността, старите гърци с думата оркестра наричали мястото пред сцената, което е заемал хорът и неговите акомпанятори. В наше време под симфоничен оркестър се разбира голяма група инструменталисти, организирани в единство и по един определен принцип за състава на влизащите инструменти, с цел да изпълняват чисто инструментална музика, или да съпровождат вокални (гласови) творби. В състава на симфоничния оркестър влизат струнни, духови (медни и дървени) и ударни инструменти. В най-ново време в него се прибавиха челеста, арфа и специално за случая направени ударни инструменти.

Основите на съвременния симфоничен оркестър положиха манхаймските майстори Щамиц, Канабих, Рихтер и др., които имат голямата заслуга, че възложиха на духовите инструменти самостоятелна задача, докато по-рано те служиха само за усиляване на хармонията. Големите класици Хайдн, Моцарт и Бетовен, придавайки индивидуална роля на отделните инструменти, доведоха симфоничния оркестър до голяма висота. Романтиците, начело с Вебер, чрез особено отнасяне към духовите инструменти и своеобразното смесване на групите и отделните инструменти, получавайки нови тонови багри, дадоха нов гласък на симфоничния оркестър: След Вагнер, Рихард Щраус придвижи напред оркестъра с поставяне в него на нови инструменти (саксофон, хекелфон и др.), а в наши дни Игор Стравински постига съвсем оригинални ефекти в своите творби за симфоничен състав. Същото правят Хиндемит, Респиги, Онегер, Мило и др.

В музиката всичко излиза от идеята
и всичко се връща в нея.

История на симфонията

Симфония на старогръцки значи съзвучие, консонанс. В XVI век тая дума има смисълът на многогласна инструментална пиеса. В същият смисъл се употребява и думата соната. В началото на XVII столетие с двете думи се означавали уводни, или междинни части на големите музикални творби—оратория, кантата и опера. Уводът на италианската опера се наричал симфония. В началото на XVIII век се създава типът на новата италианска (неаполитанска) оперна увертюра с триделната форма: алегро—анданте—алегро, от която произлезе самостоятелната симфония. В Виена се създава така наречената предкласическа симфония. Между нейните начална и крайна части се вмъква една бавна част и един менюет. С постепенното развитие и установяването на сонатната форма се създава типа на класическата симфония. Нейният първи истински майстор е Йозеф Хайдн, без да е нейн първосъздател. След Хайдн, Моцарт и Бетовен вглъбяват нейното съдържание. Бетовен прибави към инструменталната симфония човешкия глас. Шуберт, в своите симфонии, отразява една чисто романтична чувствена радост от родните местни багри. Менделсон дава в тях нежни пейзажни картини и настроения. Шуман се стреми да избягва монументалността, като умалява симфоническия стил и т. н.

Като реакция срещу ограниченията, налагани от формата на класическата симфония, се яви програмната симфония—симфоническата поема. Големи майстори на програмната симфония са Лист, Берлиоз и Рихард Щраус.

Модерните компонисти култивират така наречената камерна симфония.

Произход на операта

Операта е най-сложната музикална форма—съчетание на тон, дума и жест. И не само че е най-сложната, но и една от най-старите. Още старите египтяни, асирийци, вавилоняни и др. уреждат представления—мистерии наситени с много музика. Старогръцката драма с нейните хорове, монолози и дуети е истинска музикална драма. През втората половина на XVI в. култът към старогръцката драма в Италия е бил твърде голям и в желанието да се възкреси тя наново, се явява на живот операта. Сценични представления с музика, като опити за възсъздаване на античната драма, са били твърде много разпространени в Италия по това време, но център е бил град Флоренция с неговата прочута Платонова академия. Домовете на граф Джовани Барди и Джовани Корси стават огнища на дейността за възвръщане към древногръцката драма с музика. От друга страна, все повече и повече се е съзнавало, че контрапунктичната музика, с нейните майсторски сплитания на гласовете, обезсилва ритъма, засенява думите и убива поезията и че трябва да се търси един нов музикален стил, който да е близък до античността. Така се роди първата опера

Музиката е стихия. Тя стои над
вековете и времето.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
ПРИ РАДИО ВАРНА

КОНЦЕРТ

17 декември 1945 г. НАРОДНИЯТ ТЕАТЪР начало 20 часа

ПРОГРАМА

1. Георг Фридрих Хендел, ор. 6, № 10

КОНЦЕРТО ГРОСО № 21:

а) Allegro moderato

б) Lentement air

в) Allegro

Солисти: П. Дреников, В. Янишевски и Св. Марчинков

2. Волфганг Амадеус Моцарт, ор. 385

Симфония № 35:

а) Allegro con spirito

б) Andante

в) Menuetto

г) Presto

3. Цохан Свендсен

ЗОРАХАУДА, симфонична легенда, ор. 11

Солист: концертмайстор П. ДРЕНИКОВ

4. Жул Масне

Увертюра към драмата от Расин «ФЕДРА»

Диригент:

Проф. САША ПОПОВ

Предкласикът

ХЕНДЕЛ

Хендел (1685—1759) е един от големите представители на предкласическата епоха. Той е буен, страстен, гневен с неукротима воля. Неговите композиции отразяват големи движения. Изкуството му е безпогрешно, формата правилна, пропорцията спазена. Хендел има блясъка, чара, ведрата чистота на италианските майстори, но те нямат неговото могъщество. Неговият характер е властен, какъвто отпосле се среща само у Глук и Бетовен, които сами признавали близостта на своя гений с неговия. Хендел има чувството, че пише за народа, за театъра, че музиката му е блестяща. Той жертвува всичко, което пречи на яснотата.

Всичко това личи добре в хубавото „Концерто гросо“ на Хендел.

Класикът

МОЦАРТ

Волфганг Амадеус Моцарт (1756—1791) е един от най-големите и дивни музикални гении на всички времена и народи. Още от най-ранни младини той се очертава като рядък музикант. Творчеството му е преголямо, като се има предвид краткият му 36-годишен живот. В своето тоново дело Моцарт е съвършен майстор на формата, пълен подар на изразните средства. Неговата музика изтича непосредствено от сърцето му и прониква с своята топлина дълбоко в сърцето на слушателя. Оперите и инструменталната музика на Моцарт имат свой собствен стил, стилът на пълната музикална характеристика и очарованието на едно финно предаване на тоновите мисли.

Между 40-те му симфонии, 35-тата е една от най-хубавите и ясно очертаващи стила на Моцарт симфонии. Тя носи белега на зрялото му творчество.

Лирикът

СВЕНДСЕН

Редом с гениалния Григ, Норвегия е родината на друг голям тонов майстор Иохан Свендсен (1840—1911). От начало е под влиянието на немските романтици, но скоро си изработва свой тонов език и създава чисто норвежка романтика. Лирик по душа и плът той рисува в тонове приказната природа на европейския север и то нежно и задушевно. Работи в почти всички музикални форми.

Части на симфоничната легенда Зорахаида: Самотата и скръбта на Якинта. Явяването на Зорахаида. Тя предсказва близкият край на една нейна мъка и ѝ разказва своите страдания. Само кръщение от чиста и невинна девойка ще ѝ върне спокойствието от извършената над нея магия. Якинта поръсва главата ѝ с светена вода, Зорахаида изчезва. Радостта на Якинта при спомена за нейното предсказание.

Романтикът

МАСНЕ

• Един от челните майстори на френското тоново изкуство на най-ново време е Жул Масне (1842—1912). Музиката му е чисто романтична, но с оригинални черти и самобитност, които дават особен печат на неговия стил. Работи в почти всички музикални форми, но неговата стихия е операта. Автор на много опери, които заемат видно място.

Лудвиг Бетовен

по повод 175 години
от рождението му

Творческата личност на Бетовен е изградена върху две плоскости — музикално-драматична и идейно-философска. Първата е като отзвук на чисто музикално историческо развитие, започнало от нидерландските майстори, минало през предкласиците и първите класици, за да се изрази чрез Бетовена в внушителни тонови произведения, а втората — идейно-философската е рожба на новото време, чиято характеристика са свободолюбивите идеи, възвестени от френската революция.

Като човек и артист, с едно рядко проникновение, Бетовен се допира до проблемите на модерния човек, който в своята духовна същност е закърмен с една характерна двойственост. Двуединството на Бетовеновата природа се изявява най-ярко в противоположността между специфичния му дар и чисто духовния човек. При неговите предходници имаме само хората на изкуството, далеч стоящи от проблемите на модерното време, когато Бетовен се не само докосва до тях като човек, но и като художник в своите творби успява да им даде едно разрешение.

